

Posudek práce:

Veronika Kulhánková, Mocenské kompetence krále v představách českých stavů: Okolnosti a tvůrci Vladislavského zřízení zemského a register archivu České koruny, diplomová práce ÚČD FF UK, Praha 2018, 157 ss., vedoucí práce prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.

Autorka zůstala ve své diplomní práci věrna době jagellonské v českých zemích, nicméně oproti bakalářské práci šťastně zvolila specializovanější téma. Zaměřila se na užší skupinu šlechticů, kteří byli vybráni do komisí, které pro české stavy řešily dva úkoly. Starším podnikem bylo sepsání zemského práva a vytvoření prvního českého kodifikovaného zákoníku, který je znám pod jménem Vladislavského zřízení zemského. Záhy po jeho sepsání následovala druhá akce, totiž revize korunního archivu uloženého na Karlštejně v deseti truhlicích a vytvoření jeho registra. Autorka si vytyčila jako úkol prozkoumat z různých hledisek celkové složení uvedených komisí a osoby v nich zastoupené podrobit detailnímu studiu.

Práce je členěna do pěti kapitol. Jádrem vlastního badatelského úsilí V. Kulhánkové je kapitola čtvrtá a medailonky členů komisí vyčleněné do přílohy. Tyto partie tvoří asi polovinu stránkového rozsahu. Jsou zasazeny do úvodních úvah, seznámení se situací, která činnosti komisí předcházela, a s procesem uznání VZZ. Tyto části celkem pochopitelně vycházejí z dosavadní bohaté odborné literatury, kterou přehledně a čtivě shrnují. Pasáž je trochu nadbytečně dlouhá. Navíc se autorka dopustila několika formulačních nepřesností, jako příklad uvedu: duchovenstvu nemohl být odebrán hlas jako duchovnímu stavu, protože takový stav se po HR nezformoval (s. 7), Mackův Jagellonský věk nepatří do série Laichtrovek (s. 11), ve 13.–14. stol. nemůžeme hovořit o zákonodárné moci šlechtických sněmů (s. 18 – srv. tam citovaný Mezník), terminologii šlechty po Palackém moderněji řešili J. Holeček a J. Macek (s. 18), pojem „zastupitelská vláda“ se nehodí do 15. stol. (s. 21), korunní archiv nemohl být vrácen do stavovských rukou – byl spíše stavy uzurpován – je zde rozpor představ obou soupeřících stran (s. 53) atd.

Vlastní rozbor složení sledovaných komisí přináší řadu zajímavých poznatků a představuje sám o sobě dosud neuplatněný přístup. V. Kulhánková sledovala, k jakým rodům jednotliví členové přináleželi, jejich starobylost, majetek, zastávané úřady, konfesní příslušnost, vztah rodů k Jiřímu z Poděbrad, resp. Matyáši Korvínovi, tedy jak aspekty majetkové, genealogické, tak politické a konfesní. Ukazuje, že výběr osob nebyl zřejmě nahodilý a že lze vytušit, kdo byl vybrán z pozice svého úřadu, politické váhy nebo znalostí a schopností právních a jazykových. Sleduje i vazby mezi členy komisí a jejich rodinami/rody. Příbuzenské aspekty a věkové složení členů komise vyšly trochu do prázdna, ale ostatní aspekty působí velmi přesvědčivě. Inspirací pro další výzkum jsou pouze naznačené klientské i jiné vazby mezi šlechtici angažovanými v komisích. Povedené je srovnání obou komisí, z něhož plyne, že charakter obou byl odlišný. Autorka dobře vystihla, v čem byl rozdíl jejich složení. Všechna dílčí zjištění jsou shrnuta a výstižně formulována v poměrně rozsáhlém pětistránkovém závěru.

Autorka hodnotí obě komise jako stavovský podnik, který měl právě stavovským zájmům sloužit. U revize korunního archivu sama ale naznačuje, že část členů měla silné vazby na krále a že se jednalo i o listiny státoprávní, upravující vztahy země navenek. Mohlo

by se tudíž doplnit, že tato druhá akce měla i státní a mezinárodní rozměr, nejen interní a stavovský. To koresponduje i se zjištěným užším elitnějším složením provádějící komise.

Druhým námětem rozšíření analýzy je otázka, které starobylé a vlivné rody nejsou v komisích zastoupeny a jak si to vysvětlit.

Příloha obsahuje biogramy členů obou komisí. Umožňuje tedy detailnější ověření tvrzení předkládaných v kapitolách, kde jsou tyto biografické a majetkové údaje použity ve stručnější, shrnující formě.

Autorka zlepšila oproti BP svoji heuristiku, a to jak co do práce s literaturou, tak využití pramenů – na nich je tento posun patrný nejvíce. Pracovala jak s editovanými, tak s nevydanými prameny ze čtyř různých archivů. Zlepšila se i kultura textu, je vcelku až na některé výjimky vykorigován. Vytkla bych jen ignorování SLČ-G (křižovnický), který pokrývá jagellonskou dobu (ed. Šimek – Kaňák). Z literatury postrádám vydané studie Roberta Novotného. Jinak poznámkový aparát je bohatý a adekvátně používán.

Celkově mohu říci, že diplomní práce V. Kulhánkové je výsledkem pilné a invenční práce. Ukazuje, že si autorka dobře poradí s literaturou i prameny, vyzná se v době, o níž píše. Vynaložené úsilí a výrazné zlepšení oproti BP je třeba ocenit. Práce splňuje požadavky na kvalifikační práci magisterského stupně, proto ji ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení podle průběhu obhajoby v rozmezí **velmi dobře / výborně**.

PhDr. Blanka Zilynská, Ph.D.

V Praze 29. 8. 2018